

Annanias og smedens datter *fra Strammelse* af Kjeld Drongesen

Landsbysmedjen var særligt i lidt ældre tid en vigtig del i lokalsamfundet. Her kunne bønderne få repareret deres værktøj og maskiner og få skoet deres heste.

Således også i Strammelse, hvor der måske i flere århundreder har ligget en smedje ved siden af gadekæret og med tilhørende beboelse i vinkelhuset overfor.

Den gamle smedje var en bygning med høj rejsning og stor skorsten. Den opmurede esse med tilhørende håndtrukket blæsebælg og 2 ambolte fyldte næsten en fjerdedel af bygningen. Ved siden af var plads til filebænke, boremaskiner og andet til reparation af bøndernes værktøj og maskiner. Resten af bygningen blev brugt til hesteskoning, reparation af plove, harver og andre landbrugsmaskiner.

Jeg husker tydeligt smedjen og særligt beboelsen i det stråttækte vinkelhus, da jeg ofte kom til Strammelse i min barndom sammen med mine forældre, fordi vi i mange år havde familie, der boede der.

Min oldefar Hans Jensen, født 1823, var smed i Strammelse fra 1845 til sin død i 1864, kun 41 år gl. Han var, som enkemand, blevet gift d. 21-09-1860 i Landet kirke med min oldemor, Johanne Jensdatter. Hun var født d. 22-05-1824 i Vornæs, og hendes forældre var gårdmand Jens Andersen (Højte) og hustru Maren Jensdatter i »Skindballegaarden«, Vornæs. Efter Hans Jensens død gifter Johanne Jensdatter sig d. 01-06-1870 i Landet kirke med smedesvend Niels Carl Christian Madsen. Han var født d. 26-06-1846 i Aasum, Fyn og var søn af smed Frits Madsen og hustru Sine Pedersen. Ifølge kirkebogens tilgangsliste er han tilflyttet Landet sogn fra

Smedemester Madsen med sin 1ste hustru og børnene.

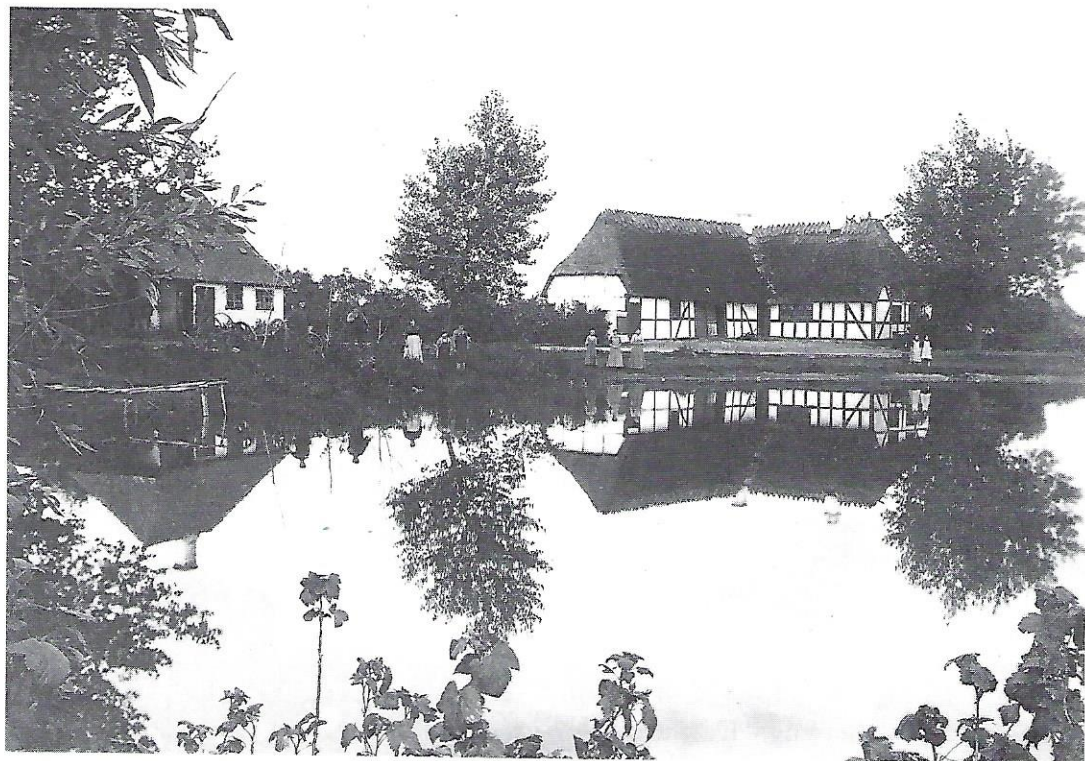
Svendborg d. 17-04-1870. Johanne Jensdatter døde d. 09-01-1893, og Niels Carl Christian Madsen døde d. 04-12-1922.

I ægteskabet smed Hans Jensen - Johanne Jensdatter var der 2 børn:

1. Jens Hansen, født d. 24-07-1861. Han blev senere gårdmand i »Mosegaarden« i Vornæs.

2. *Ane Hansen*, født d. 10-11-1863. Som *smedens datter* er hun en af de mest centrale personer, denne fortælling drejer sig om.

Som det var almindeligt, kom de unge efter skolegang ud i tjeneste på forskellige gårde, og de skulle have en skudsmålsbog, udstedt af præsten eller sognefogeden, der som regel

Det nordlige gadedam i Strammelse set fra sydøst med smedie og beboelse i baggrunden.

skrev forordet i den. Efterfølgende skrev de forskellige gårdmænd deres bemærkninger om tjenesteforholdet, dets varighed og eventuelt en udtalelse om vedkommende.

I forordet til Anes originale skudsmålsbog, der har kostet 25 øre indbundet og med lak-segl, kan læses:

Ane Hansen.

Datter af Husf. Hans Jensen og Hstr. Johanne Jensen af Strammelse, er født d.10. Novbr. 1863, døbt d. 17. Januar 1864, vaccineret d. 11. Juli 1864 af prakt. Læge Pontoppidan og konfirmeret i Landet Kirke Palmesøndag 1878 med Vidnesbyrd om meget gode Kristendoms-kundskaber og meget god Opførsel.

Landet Præstegaard d. 14. April 1878.

Schousboe, Sgnpr.

I skudsmålsbogen kan læses om tjenester på flere gårde på Tåsinge. Om den længste af disse står der:

Ane Hansen har tjent mig fra 1. Maj 1878 til 1. Maj 1885.

Bukkehave Mølle d. 1-5 85, sign. S. Rasmussen. Meldt tilgang til Landet Sogn d. 2. Maj 1885. sign. Niels Lund.

Der er ikke meddelelser om flere ansættelser, så det må antages, at hun flytter hjem til smedehuset i Strammelse, hvor der sikkert også har været nok at gøre i husholdningen med plads for både en smedesvend og et par lærlinge.

Hvem er Annanias, og hvor kommer han fra? Hans fulde navn var Annanias Elisa Drongesen. Han er ifølge dåbsattesten søn af: Jens Drongesen og hustru Mariane Lavridsen, født i Hillerup, Farup Sogn, den 3. Januar 1864 og døbt den 14. Februar samme Aar, hvilket herved bevidnes.

Annianias Elisa Drongesen. Foto fra C. K. Olesens fotoatelier i N. Farup ved Ribe.

Farup Præstegaard den 5. Novbr. 1877, S. Høgsbro.

Men årstallene viser, at denne dåbsattest ikke kan være den oprindelige. (Præsten, Sabinus Høgsbro, flyttede senere til Tåsinge, hvor han var præst i Bjerreby sogn fra 1879 til 1893).

Jens Drongesen var indsidder, men samtidig skolelærer og kirkesanger, hvilket måske kan forklare Annanias' fortælleevne og de noget specielle fornavne. Der findes flere håndskrevne fortællinger fra ham om, hvordan livet formede sig i Vestjylland. En direkte fortælling er:

Lidt om min Fødeegn.

Jeg er født i Hillerup, Farup Sogn ved Ribe. Hillerup er kun en lille By og er ingen køn By, men en ganske køn Egn, Kongeåen nord for, Ribe Å syd for og det store Vesterhav vestenfor Byen. Ude ved Vesterhavet har vi Marsken, og det er meget smukt at gå der om Sommeren. I Forsommeren er Folk der i travl Virksomhed med at vande Engen fra Kanalerne, som går igennem Engen både på kryds og tværs og får sit Vand fra Kongeåen igennem en Sluse. Når så Vandingstiden er forbi, så høres der Sang og Musik der ude i Engen, så er de unge Karle og Piger nemlig komne derud for at slå Græsset af til Hø, og det er den glædeste Tid i hele Året for de unge. De kører i Reglen ud hen ved kl. 3 om Eftermiddagen og kommer igen hen ved otte om Morgen, det er nemlig for strængt at slå midt på Dagen, det mener Fynboerne er noget Vrovl, men det er ikke Tilfældet, for hvad jeg her skriver om, har jeg været med til så mange Gange, og jeg har også haft den Fornøjelse at slå herovre på Fyn, men det er ikke stort mere end en Leg ved siden af det i Marsken.

Annanias skriver en hel del mere om sin egn, men ovenstående giver forhåbentlig et lille billede af stedet og tiden dengang.

Vi ved, at der på egnen var store problemer med de tyske soldater i årene 1864-1920, og mange af hans slægtninge med navnet Drongesen udvandrede til Amerika. At Annanias også

har haft udlængsel vil kunne forstås af det efterfølgende.

Ifølge hans skudsmålsbog har han haft 5-6 ansættelser på gårde i Farup og Vilslev i årene 1878-1884, men den 7. november 1884 sker der noget særligt interessant, idet der står skrevet: *Meldt afgang fra Vilslev Sogn den 7. November 1884 til Svendborg / Ulbølle i Fyen.*

Hans Hansen, Sognefoged.

Senere i skudsmålsbogen står der: *Annanias Elisa Drongesen har tjent mig fra 1. November 1884 til 1. November 1889. Ulbølle den 19. Februar 1895.*

Morten Markussen.

Under opholdet i Ulbølle er Annanias blevet uddannet som mejerist på Dalum Landbrugsskole, hvilket fremgår af flere håndskrevne lærebooks, dateret 1/6-1891, og han må have haft lyst til at se mere af Danmark, for videre står der skrevet: *Meldt Afgang fra Ulbølle Sogn til Bregninge den 20/2-95*

Hans Johansen, Sognefoged.

I Bregninge sogn har Annanias bl. a. haft ansættelse som mejerist på Bukkehøve Mølle.

Under opholdet på Tåsinge træffer han *smemens datter Ane* fra Strammelse. Det må have været alvorligt, for de bliver gift kort tid senere, da det ifølge den originale vielsesattest fremgår:

At Ungkarl, Mejerist Annanias Elisa Drongesen – født i Farup, Gjording Herred d. 3die Januar 1864 og Pigen Ane Hansen, født i Strammelse, Landet Sogn d. 10de November 1863 ifølge Landet Kirkes Ministerialbog fol. 125 No. 2 ere ægteviede i Landet Kirke d. 29de Marts 1895, attesteres herved af

V. Schousboe, Sognepræst. Landet Prgd. 24. Maj 1896.

Medens de boede på Tåsinge, har de fået 2 børn:

1. Johannes Bendix, født 23-05-1896.
2. Jens Karl Marius, født 09-09-1898, som blev min far.

*Ane Drongesen, f. Hansen,
med et af bornene.*

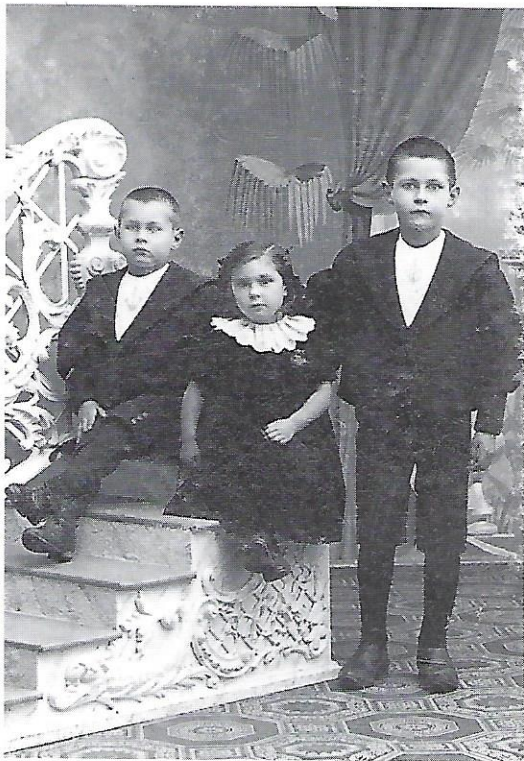
Annanias Elisa Drongesen.

Annanias har åbenbart interesseret sig en hel del for, hvad der ellers skete på Tåsinge. Hans håndskrevne beretninger fortæller om en storm, hvor: *..den kastede 5 fag Hus i Lundby, og væltede Kristen Madsens Båd i Vornæs og slog den så total i stykker, at den er hel kaput. Ja og så næste dag væltede Rammen ned fra Dampskorstenen ovre på Thorskilde, det har været rart at få den ned i Hovedet, det siges den vejer 150 Pund. Ja, det er meget slemt for Dem med den Skorsten, men De får trøste Dem med det store Overskud, De nylig har fået udbetalt. Så De får nok en til at løbe op med Rammen, når bare De har Mønter. Men sig mig engang, hvor får De alle de Mønter fra? Det skal jeg sige Dem. De kalder det Overskud. (Det var pokkers!) Ja der er endog dem der påstår, at De*

køber en hel del vand, men Folk siger jo så meget, så man kan ikke tro det altsammen.

På et tidspunkt i slutningen af 1898 er familien flyttet til Nyborg Landevej 10 i Svendborg, og det fremgår, at Jens Karl Marius er døbt i Nicolai kirke i Svendborg. Endvidere får de en datter *Anna Elisabeth*, født den 24-10-1901.

Engang i 1902 har Annanias besøgt sin familie i Vestjylland og sandsynligvis også den nye havn i Esbjerg. Dengang kom mange engelske dampdrevne fisketrawlere til Esbjerg, og både Annanias' og hans efterkommeres interesse har mere været på det maskinelle område end på mælk og ost. Hans ældste søn Johannes blev lokomotivfører i England, den næste søn Karl (min far) blev smed, jeg selv

*Børnene Karl, Elisabeth og Johannes.
Foto fra Svendborg, før familien flyttede til
England.*

blev maskinmester, og jeg har tillige en søn, der er maskiningeniør.

Men, en mejerist har også lært om dampkedler og dampmaskiner, og senere i 1902 finder vi ham forhyret som donkeymand og maskinist på en fisketrawler fra South Shields, en havneby ved Newcastle, England.

Engang i efteråret flytter *Ane fra Strammelse* og deres 3 børn til South Shields. Rejsen er foregået på en af de små »smørbåde«, der dengang gik i rutefart mellem Esbjerg og Newcastle, også med nogle få passagerer.

Annanias fortsatte med at sejle som donkeymand med forskellige dampskibe mellem South Shields og andre havne i England. De fleste ture gik til havne i Frankrig og Hamborg. Han har været hjemme hos familien adskillige gange i South Shields, og han har flittigt skrevet postkort og breve hjem. Ane og

de 3 børn har også været på besøg flere gange hos familien i Strammelse, bl. a. i sommeren 1906.

Børnene kom i skole i England, Johannes (nu kaldet Joe) i 1903, Karl i 1905 og Elisabeth i 1907. De bliver nu mere engelske end danske, mens deres mor har haft besvær med sproget. Min faster Elisabeth har engang fortalt, at deres mor ikke gerne talte med nogen på gaden, for: »*Hun kunne ikke tale rent*«.

Ulykken

Men den 24. maj 1914 sker noget dramatisk – Annanias bliver fundet druknet i havnen i Rouen i Frankrig. Denne ulykke ændrer naturligvis familiens vilkår drastisk. Joe, der nu er 18 år, får ansættelse som fyrbøder ved de engelske jernbaner, British Railways, og må i høj grad bidrage til familiens underhold. Senere bliver han lokomotivfører og senere igen formand for Jernbaneforeningen i det sydlige England. Han lever nogle år i London, men bosætter sig derefter i Cardiff i Wales, hvor han bor frem til sin død 19-12-1976.

Min far Jens **Karl** Marius Drongesen bliver i 1914 sendt tilbage til Danmark, hvor han kommer i lære i Strammelse smedie, hans mors fødested, der nu ejes af hendes stedfar smedemester Niels Carl Christian Madsen og dennes anden hustru, Ane Kirstine Hansen (Lærke), født den 09-11-1850 i Kragenæs på Ærø. De var blevet gift i Landet kirke den 05-04-1895. Der blev ingen børn i smedemester Madsens 2 ægteskaber.

Det har sikkert ikke altid været nemt at klare sig med sproget og en helt anden kultur end den han var vant til i England – i nogle år blev han kaldt Karl - »Englænder«. Senere kom han til at læse og skrive perfekt dansk.

Et af de faste holdepunkter i hans tilværelse dengang var hos sin morbror Jens Hansen og hans kone Gertrud (kaldet »Hjertre«, dengang en brugt benævnelse for damer med dette fornavn) på »Mosegaarden« i Vornæs.

*Smedemester Madsen med sin 2den hustru,
Ane Kirstine, f. Hansen.*

De havde 4 døtre, som jo var hans kusiner. »Hjertre« var berømt for sit hjemmebryggede øl og sine mange gode gæs.

Jens Hansen døde i 1926, men familien havde gården adskillige år derefter, og jeg husker, vi ofte kom der i mine drengeår. Engang blev jeg godt til grin, da gasen løb efter mig på gårdspladsen.

Efter at min far var udlært som smedevsvend, får han forskellige ansættelser bl.a. som svend i Gesinge smedje samt på Svendborg Jernvarefabrik, der på grund af de økonomiske kriseforhold i 1930'erne må lukke. Derefter har han haft forskellige andre erhverv, bl. a. som taxavognmand.

I 1938 starter han et lille smedeværksted ved huset Slotsalléen 12 i Troense. Dette havde han frem til sin død den 20-08-1979. Måske er der endnu nogle på Tåsinge, der

husker ham og værkstedet samt hans job som fører af Troense brandsprøjte.

Hans mor *Ane fra Strammelse* døde i England i november 1944. På grund af krigen 1939-1945 så han aldrig sin mor mere, men senere har han besøgt sine søskende i England flere gange. Hans søster Elisabeth boede i South Shields i mange år sammen med deres mor, og hun har besøgt os her i Danmark flere gange sammen med sin mand.

Johannes (Joe) og hans engelske kone havde 2 børn, en datter og en søn. Datteren Winnie var gift med en præst i Wales. Jeg har besøgt hende nogle gange derovre, og hun har besøgt os her i Danmark, hvor vi brugte noget af tiden til at vise hende Tåsinge og Sønderjylland. Hun er nu bosat i en mindre by i Sydengland.

Sønnen Robert Sydney blev soldat i det engelske luftvåben Royal Air Force. Jeg har følgende oplysninger fra Winnie, der har et eksemplar af hans RAF logbog: »He was 1833280 Flight Sergeant, Robert Sydney Drongeson of 166 Squadron Bomber Command, stationed on Kirmington Air Base, flying Lancasters«. Robert blev skudt ned under en mission over Frankrig i begyndelsen af 1945, men med assistance af den franske

*Brødrene Johannes og Karl Drongesen.
Fotograferet i England 1963.*

modstandsbevægelse bragt tilbage til England, hvor han døde kort efter af sygdom og kvæstelser.

Jeg har fået mange originaldokumenter og fotos, såvel fra Danmark som fra England. De var gemt af min farmor Ane, min kusine Winnie og min faster Elisabeth, og de har gjort det muligt for mig at få skrevet denne fortælling om *Annanias og smedens datter fra Strammelse*.

Kjeld Drongesen er født 26. september 1928 i Troense, Slotsalléen 12. Gået i skole i Troense hos lærerinde frk. Petersen og lærer Johannes Lund fra sommeren 1934.

I 1939 begyndt på Haahrs skole i Svendborg, sluttede der med præliminæreksamen i 1945.

Fra 1945 til 1949 maskinlærling på Svendborg skibsværft. I 1949 begyndt læsning til maskinist i Svendborg og Odense. Håndværkerbevis fra Teknologisk Institut i Århus 1950. I 1950 og 1951

læst til udvidet maskinmestereksamen i København.

Indkaldt til Søværnet i 1951, sejlet som maskinist med minelegger »Lindormen« i 14 måneder.

Sejlet som maskinmester fra 1952 til 1957 hos D.F.D.S. på ruter til England, Sydamerika, Middelhavet og Finland.

I 1959 læst til VF-eksamen på Teknologisk Institut i København. 1959 til 1961: Værkfører hos det dengang store entreprenørfirma Christiani & Nielsen.

Fra 1961 til 1973: Selvstændig erhvervsvirksomhed med import, salg og opstilling af byggekraner og byggelevatorer over det meste af landet. Afdelinger i Hørsholm og Århus.

1973 til 1976: Handel med antikviteter og gamle engelske møbler i Sydsjælland og Stockholm.

Fra 1976 til pensionering i 1996: Fabrikinspektør hos arbejdstilsynet i København.

Bosat i Gladaxe kommune fra 1956 til 2004. Nuværende adresse: Ny Vestergårdsvej 8, 3500 Værløse.

Huset Slotsalléen 12 i Troense.